

माध्यमिक शिक्षा पाठ्यक्रम
२०६४

अनिवार्य विषयहरू

नेपाल सरकार
शिक्षा तथा खेलकुद मन्त्रालय
पाठ्यक्रम विकास केन्द्र
सानोठिमी, भक्तपुर

भूमिका

राष्ट्रिय परम्परा, संस्कृति, सामाजिक सम्पदा र लोकतान्त्रिक मूल्यसँग परिचित, देशको आर्थिक विकासमा योगदान दिन सक्ने दक्ष र स्वस्थ नागरिकको उत्पादन गर्ने उद्देश्यअनुरूप विद्यालय तहका पाठ्यक्रम विकास तथा परिमार्जन गर्ने प्रक्रिया रहिआएको छ । यसै क्रममा पाठ्यक्रमहरूको परिमार्जन, समायोजन तथा निर्माणसम्बन्धी आवश्यक सुधार कार्य गरिँदै आएको हो ।

विद्यालय तहका पाठ्यक्रमहरूलाई जनआकाङ्क्षा एवम् देशको परिवर्तित सन्दर्भअनुकूल समसामयिक परिवर्तन गर्न राष्ट्रिय शिक्षा आयोगको प्रतिवेदन २०४९ र उच्चस्तरीय राष्ट्रिय शिक्षा आयोगको प्रतिवेदन २०५५ ले सिफारिस गरेअनुसार २०५५ सालमा कक्षा ९ र १० को संयुक्त पाठ्यक्रम तयार भई लागू भएको थियो । एसएलसी अध्ययन प्रतिवेदनले सिफारिस गरेअनुसारको व्यवस्था कार्यान्वयन गर्ने क्रममा नेपाल सरकारले २०६३ सालको एसएलसी परीक्षादेखि कक्षा १० को पाठ्यांशबाट मात्र प्रश्न सोधी परीक्षा लिने व्यवस्था गरेको छ । यस्तै नेपाल सरकारबाट विद्यालय शिक्षाका लागि राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०६३ स्वीकृत भई कार्यान्वयनको चरणमा रहेको छ । यसको मूल मर्मलाई दृष्टिगत गरी शिक्षाविद्हरूले दिएका रायसुझावलाई समेत समेट्दै मौजुदा पाठ्यक्रमका उद्देश्य तथा विषयक्षेत्रहरूको समायोजन तथा समसामयिक परिमार्जनसहित कक्षा ९ र १० का लागि छुट्टाछुट्टै पाठ्यक्रम विकास गरी यस रूपमा तयार पारिएको छ । यस कार्यमा विश्वविद्यालयका प्राध्यापक, माध्यमिक विद्यालयका विषयशिक्षक, विद्यार्थी, अभिभावक, पाठ्यक्रम विकास केन्द्रका विशेषज्ञहरू तथा शिक्षाका सम्बद्ध सङ्घसंस्था र सरोकारवालाहरूको विशेष भूमिका रहेको छ ।

पाठ्यक्रम सुधारको कार्य निरन्तर रूपमा चलने प्रक्रिया भएकाले आगामी समयमा यसलाई अझ बढी प्रभावकारी बनाउन शिक्षक, अभिभावक तथा समस्त बुद्धिजीवीहरूको अहम् भूमिका रहने हुँदा सम्बन्धित सबैबाट यो केन्द्र रचनात्मक सुझावको अपेक्षा गर्दछ ।

नेपाल सरकार
शिक्षा तथा खेलकुद मन्त्रालय
पाठ्यक्रम विकास केन्द्र
सानोठिमी, भक्तपुर

तिषयसूची

क्र.सं.	शीर्षक	पृष्ठसङ्ख्या
	परिचय	१
(क)	शिक्षाका राष्ट्रिय उद्देश्य	२
(ख)	शिक्षाका संरचना	२
(ग)	शिक्षाको माध्यम	२
(घ)	तहगत उद्देश्य	३
(ङ)	पाठ्यक्रम ढाँचा	४
(च)	मूल्याङ्कन प्रक्रिया	६
	विषयगत पाठ्यक्रम	
१.	नेपाली	८
२.	English	१९
३.	गणित	३२
४.	सामाजिक अध्ययन	४३
५.	विज्ञान	५२
६.	स्वास्थ्य, जनसङ्ख्या तथा वातावरण शिक्षा	६७